

B.

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

21 päivänä lokakuuta 2010*

Asiassa C-306/09,

jossa on kyse EU 35 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Cour constitutionnelle (Belgia) on esittänyt 24.7.2009 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 31.7.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, joka koskee sellaisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa, jonka kohteena on

I. B.,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit K. Schie-mann, L. Bay Larsen (esittelevä tuomari), C. Toader ja M. Berger,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,
kirjaaja: yksikönpäällikkö M.-A. Gaudissart,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.5.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- I. B., edustajanaan avocat P. Huget,

- Belgian hallitus, asiamiehenään T. Materne, avustajinaan avocat J. Bourtembourg ja avocat F. Belleflamme,

- Saksan hallitus, asiamiehinään J. Möller ja J. Kemper,

- Itävallan hallitus, asiamiehenään E. Riedl,

- Puolan hallitus, asiamiehenään M. Dowgielewicz,

- Ruotsin hallitus, asiamiehinään A. Falk ja C. Meyer-Seitz,

B.

- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään I. Rao,

- Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään O. Petersen ja I. Gurov,

- Euroopan komissio, asiamiehinään R. Troosters ja S. Grünheid,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.7.2010 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL L 190, s. 1) 3 artiklan, 4 artiklan 6 alakohdan ja 5 artiklan 1 ja 3 alakohdan tulkintaa sekä 4 artiklan 6 alakohdan ja 5 artiklan 3 alakohdan pätevyyttä.

- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, joka on vireillä Tribunal de première instance de Nivellesissä (Nivellesin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin) (Belgia) ja joka koskee sellaisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa, jonka Tribunalul

București (Bukarestin alioikeus) (Romania) (jäljempänä myös pidätysmääräyksen antanut Romanian oikeusviranomainen) antoi 13.12.2007 Belgiassa asuvasta Romanian kansalaisesta I. B:stä hänen poissa ollessaan annetulla tuomioistuintratkaisulla julistetun neljän vuoden vankeustuomion täytäntöön panemiseksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Amsterdamin sopimuksen voimaantulopäivästä annetun ilmoituksen, joka julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 1.5.1999 (EYVL L 114, s. 56), mukaan Belgian kuningaskunta on antanut EU 35 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun julistuksen, jolla se on hyväksynyt unionin tuomioistuimen toimivallan antaa ennakkoratkaisuja EU 35 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti.

- 4 EUT-sopimuksen liitteenä olevan siirtymämääräyksistä tehdyn pöytäkirjan N:o 36 10 artiklan 1 kohdan mukaan EU-sopimuksen VI osaston mukainen unionin tuomioistuimen toimivalta säilyy ennallaan sellaisten unionin säädösten osalta, jotka on hyväksytty ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa, myös silloin, kun mainitut säädökset on hyväksytty EU 35 artiklan 2 kohdan nojalla.

Puitepäätös 2002/584

- 5 Puitepäätöksen 2002/584 1, 5, 10 ja 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien – – mukaan jäsenvaltioiden olisi luovuttava muodollisesta rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevasta menettelystä tuomion täytäntöönpanoa pakoilevien, lopullisen tuomion saaneiden henkilöiden osalta ja olisi nopeutettava rikoksesta epäiltyjen henkilöiden luovuttamista koskevia menettelyjä.

--

(5) Unionille asetettu tavoite tulla vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi johtaa EU:n jäsenvaltioiden välisen, rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen poistamiseen ja sen korvaamiseen oikeusviranomaisten välisillä luovuttamisjärjestelyillä. Lisäksi uusien ja yksinkertaisempien järjestelyjen käyttöönotto rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa ja syytteeseen asettamista varten rikosasioissa tekee mahdolliseksi poistaa nykyiset monimutkaiset ja aikaa vievät luovuttamismenettelyt. Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella on aiheellista korvata jäsenvaltioiden tähänastiset perinteiset yhteistyösuhteet rikosoikeudellisten päätösten, sekä ennen tuomiota annettujen että lopullisten, vapaan liikkuvuuden järjestelmällä.

--

(10) Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. Järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti [EU] 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja periaatteita, minkä neuvosto toteaa kyseisen sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja minkä seurauksista on säädetty saman artiklan 2 kohdassa.

--

(12) Tässä puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan [EU] 6 artiklassa tunnustettuja ja Euroopan unionin perusoikeuskirjasta, erityisesti sen VI luvusta, kuvastuvia periaatteita. --

--”

6 Puitepäätöksen 2002/584 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöön panemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäättös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [EU] 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

- 7 Kyseisen puitepäättöksen 2 artiklan otsikkona on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisala”, ja sen 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa sellaisista teoista, joista määräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan voi seurata -- rangaistus -- tai jos rangaistustuomio tai turvaamistoimenpidettä koskeva päätös on annettu, sellaisista seuraamuksista, joiden kesto on vähintään neljä kuukautta.”

- 8 Saman puitepäättöksen 3 artiklassa luetellaan kolme ”eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdotonta kieltäytymisperustetta”.
- 9 Puitepäättöksen 2002/584 4 artiklassa, jonka otsikkona on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet”, esitetään nämä perusteet seitsemässä kohdassa. Mainitun artiklan 6 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön:

--

- 6) jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, kun etsitty henkilö oleskelee täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa, on sen kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti, ja tämä valtio sitoutuu panemaan tämän rangaistuksen tai toimenpiteen itse täytäntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.”
- 10) Kyseisen puitepäättöksen 5 artiklassa, jonka otsikkona on ”Erityistapauksissa annettavat pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion takuut”, säädetään seuraavaa:

”Sille, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen panee täytäntöön eurooppalaisen pidätysmääräyksen, voidaan asettaa täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännössä jokin seuraavista ehdoista:

- 1) jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu sellaisen rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, josta on päätetty vastaajan poissa ollessa ja jos asianomaiselle henkilölle ei ole henkilökohtaisesti annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun päätökseen johtaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa, luovuttamiselle voidaan asettaa ehto, että pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen antaa vakuutuksen, jonka katsotaan riittävän takaamaan sen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevalla henkilöllä on mahdollisuus pyytää asian käsittelyä uudelleen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ja olla läsnä tuomiota annettaessa;

--

- 3) jos henkilö, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu syytteen nostamista varten, on täytäntöönpanojäsenvaltion kansalainen tai siellä vakinaisesti asuva, luovuttamisen ehdoksi voidaan asettaa se, että henkilö, kun häntä on kuultu, palautetaan täytäntöönpanojäsenvaltioon suorittamaan pidätysmääräyksen

antaneessa jäsenvaltiossa määrätty vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide.”

- 11 Puheena olevan puitepäätöksen 8 artiklassa, jonka otsikkona on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisältö ja muoto”, säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä on liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti esitettyinä seuraavat tiedot:

--

- c) ilmoitus siitä, onko olemassa täytäntöönpanokelpoinen tuomio, pidätysmääräys tai muu vastaava täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös, joka kuuluu 1 ja 2 artiklan soveltamisalaan;

--

- f) määrätty rangaistus, jos kyseessä on lopullinen tuomio, tai rikoksesta pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion laissa säädetty rangaistusasteikko;

--”

12 Saman puitepäätöksen 15 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimittamat tiedot eivät riitä, jotta se voisi tehdä päätöksen luovuttamisesta, se pyytää toimittamaan kiireellisesti erityisesti 3–5 ja 8 artiklan osalta tarvittavat lisätiedot – –”

13 Puitepäätöksen 2002/584 32 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vastaanotettuihin rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeviin pyyntöihin sovelletaan edelleen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevia voimassa olevia säädöksiä. Pyyntöihin, jotka on otettu vastaan kyseisestä päivämäärästä alkaen, sovelletaan jäsenvaltioiden tämän puitepäätöksen mukaisesti vahvistamia sääntöjä. Kun neuvosto tekee tämän puitepäätöksen, jäsenvaltio voi kuitenkin antaa lausuman, jossa se ilmoittaa täytäntöönpanosta vastaavana jäsenvaltiona jatkavansa ilmoittamaansa päivämäärää ennen tehtyihin tekoihin liittyvien pyyntöjen käsittelemistä ennen 1 päivää tammikuuta 2004 sovellettavan, rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan järjestelmän mukaisesti. Kyseinen päivämäärä ei voi olla myöhäisempi kuin 7 päivä elokuuta 2002. Kyseinen lausuma julkaistaan [Euroopan yhteisöjen] virallisessa lehdessä. Se voidaan peruuttaa milloin tahansa.”

Puitepäätös 2009/299/YOS

14 Puitepäätösten 2002/584/YOS, 2005/214/YOS, 2006/783/YOS, 2008/909/YOS ja 2008/947/YOS muuttamisesta henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien parantamiseksi sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisen edistämiseksi sellaisten päätösten osalta, jotka on tehty vastaajan ollessa poissa oikeudenkäynnistä, 26.2.2009 annetulla neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL L 81, s. 24), joka jäsenvaltioiden on sen 8 artiklan 1 kohdan nojalla pantava täytäntöön

viimeistään 28.3.2011, kumottiin puitepäätöksen 2002/584 5 artiklan 1 alakohta ja lisättiin viimeksi mainittuun puitepäätökseen uusi 4 a artikla.

- 15 Kyseistä 4 a artiklaa, jonka otsikkona on ”Päätökset, jotka on annettu henkilön ollessa poissa oikeudenkäynnistä”, sovelletaan kuitenkin vain asianomaisen henkilön poissa ollessa 28.3.2011 jälkeen käydyissä menettelyissä annettujen ratkaisujen tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon.

Kansalliset oikeudet

Belgian lainsäädäntö

- 16 Puitepäätös 2002/584 saatettiin osaksi kansallista oikeusjärjestystä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä 19.12.2003 annetulla lailla (loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d’arrêt européen; Moniteur belge 22.12.2003, s. 60075; jäljempänä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annettu laki).
- 17 Ensinnäkin mainitun lain 4 §:ssä säädetään eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon ehdottomista kieltäytymisperusteista seuraavaa:

”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäydytään seuraavissa tapauksissa:

--

5) jos on perusteltuja syitä olettaa, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano loukkaa asianomaisen henkilön perusoikeuksia, sellaisina kuin ne on vahvistettu [EU] 6 artiklassa.”

18 Toiseksi saman lain 6 §:ssä puolestaan säädetään eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon harkinnanvaraisista kieltäytymisperusteista seuraavaa:

”Täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä seuraavissa tapauksissa:

--

4) jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten ja asianomainen henkilö on belgialainen tai asuu vakinaisesti Belgiassa ja jos Belgian toimivaltaiset viranomaiset sitoutuvat panemaan kyseisen rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöön Belgian lain mukaisesti.

--”

19 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun lain 6 §:n 4 momentin nojalla tehdyn päätöksen tosiasiallisesta täytäntöönpanosta säädetään valtioiden välillä tapahtuvasta tuomittujen henkilöiden siirrosta, ehdollisesti tuomittujen tai ehdollisesti vapautettujen henkilöiden valvonnan vastattavaksi ottamisesta ja siirtämisestä sekä vapaudenmenetyksen käsittävien rangaistusten tai turvaamistoimenpiteiden täytäntöönpanon vastattavaksi ottamisesta ja siirtämisestä 23.5.1990 annetun lain (loi du 23 mai 1990 sur le transfèrement interétatique des personnes condamnées, la reprise et le transfert de la surveillance de personnes condamnées sous condition ou libérées sous condition ainsi que la reprise et le transfert de l'exécution de peines et de mesures privatives de liberté; Moniteur belge 20.7.1990, s. 14304), sellaisena kuin se on

muutettuna 26.5.2005 annetulla lailla (Moniteur belge 10.6.2005, s. 26718; jäljempänä henkilöiden siirtämisestä annettu laki), 18 §:n 2 momentissa seuraavaa:

”Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä – – annetun lain 6 §:n 4 momentin mukainen tuomioistuinratkaisu merkitsee mainitussa ratkaisussa tarkoitetun vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanon vastattavaksi ottamista. Vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide pannaan täytäntöön tämän lain säännösten mukaisesti.”

- 20 Henkilöiden siirtämisestä annetun lain VI luvussa, jonka otsikko on ”Ulkomailla määrättyjen vapaudenmenetyksen käsittävien rangaistusten tai toimenpiteiden täytäntöönpano Belgiassa”, olevaa 18 §:ää on tarkasteltava suhteessa saman lain 25 §:ään, jossa säädetään seuraavaa:

”V ja VI lukujen säännöksiä ei sovelleta rikosasioissa vastaajan poissa ollessa annettuihin ratkaisuihin, paitsi 18 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, kun kyse on vastaajan poissa ollessa annetusta ratkaisusta, joka on saanut lainvoiman.”

- 21 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun lain 7 ja 8 §:llä pannaan täytäntöön puitepäätöksen 2002/584 5 artiklan 1 ja 3 alakohta, jotka koskevat takeita, jotka. Kyseisen lain 7 §:ssä säädetään vastaajan poissa ollessa päätetyn rangaistuksen täytäntöönpanosta seuraavaa: Kolmanneksi on todettava takeista, jotka pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio voi antaa, että eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun lain 7 §:llä pannaan täytäntöön puitepäätöksen 2002/584 5 artiklan 1 alakohta ja 8 §:llä sen 3 alakohta.

”Jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu sellaisen rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, josta on päätetty vastaajan poissa ollessa, ja jos asianomaiselle henkilölle ei ole henkilökohtaisesti annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun ratkaisuun johtaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa, luovuttamiselle voidaan asettaa ehto, jonka mukaan pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen on annettava riittäväksi arvioitu vakuutus sen takaamiseksi, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevalla henkilöllä on

mahdollisuus pyytää asian käsittelyä uudelleen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ja olla läsnä asian käsittelyssä.

Sitä, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännössä on säännös, jossa säädetään oikeussuojakeinosta ja sen käytön edellytyksistä, joista käy ilmi, että henkilö voi tosiasiallisesti käyttää kyseistä keinoa, on pidettävä ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuna riittävänä vakuutuksena.”

22 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun lain 8 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kun henkilö, josta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys syytteeseen asettamista varten, on belgialainen tai asuu vakinaisesti Belgiassa, luovuttamisen ehdoksi voidaan asettaa, että sen jälkeen, kun häntä koskevassa asiassa on annettu tuomio, hänet palautetaan Belgiaan suorittamaan rangaistus tai turvaamistoimenpide, joka hänelle on määrätty pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa.”

Romanian lainsäädäntö

23 Romanian rikoslain 522 bis §:ssä säädetään seuraavaa:

”Menettelysäännöt poissa olevina tuomittuja henkilöitä koskevien asioiden uudelleen käsittelemiseksi luovuttamistapauksissa

Jos on pyydetty sellaisen henkilön, jota koskeva asia on käsitelty ja joka on tuomittu hänen poissa ollessaan, luovuttamista, asian ensimmäisenä oikeusasteena ratkaissut tuomioistuimien voi kyseisen henkilön hakemuksesta käsitellä uudestaan häntä koskevan asian.

Edellä 405–408 §:ssä olevia säännöksiä sovelletaan analogisesti.”

24 Romanian rikoslain 405 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jos hakemus asian uudelleen käsittelemisestä hyväksytään, asia tutkitaan uudelleen ensimmäisessä oikeusasteessa sovellettujen menettelysääntöjen mukaisesti.

Jos tuomioistuin pitää sitä tarpeellisena, se voi ottaa vastaan uudestaan todisteet, jotka esitettiin ensimmäisessä oikeudenkäynnissä tai uudelleenkäsittelyä koskevan hakemuksen hyväksymisen yhteydessä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

25 Tribunalul București tuomitsi I. B:n 16.6.2000 neljäksi vuodeksi vankeuteen ydin-aineiden ja radioaktiivisten aineiden kaupasta. Tuomio vahvistettiin Curtea de apel Bucureștiin (Bukarestin muutoksenhakutuomioistuin) 3.4.2001 antamalla tuomiolla.

- 26 Edellä mainitut kaksi tuomioistuinta olivat sallineet I. B:n suorittavan kontradiktorisissa menettelyissä määrätyn ja vahvistetun rangaistuksensa työpaikallaan vankilan sijasta.
- 27 Curtea Supremă de Justiție (ylimmän oikeusasteen tuomioistuin) (Romania) antoi 15.2.2002 tuomion, jolla se ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan I. B:n poissa ollessa ja ilman, että hänelle oli henkilökohtaisesti ilmoitettu istunnon aikaa ja paikkaa, kumosi aiemmat tuomiot siltä osin kuin niissä sallittiin I. B:n suorittavan neljän vuoden vankeusrangaistuksensa työpaikallaan ja määräsi, että tämä tuomio on pantava täytäntöön vankeusrangaistuksena.
- 28 I. B. päätti vuoden 2002 helmikuussa siirtyä Belgiaan, koska hänen oikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin oli hänen omien sanojensa mukaan loukattu vakavasti. I. B:n puoliso ja kaksi lasta seurasivat häntä lokakuussa 2002.
- 29 I. B. pidätettiin Belgiassa 11.12.2007 Romanian viranomaisten Schengenin tietojärjestelmään (SIS) 10.2.2006 tallentaman sellaisen kuulutuksen nojalla, jonka nämä olivat tehneet I. B:n kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi kyseisille viranomaisille hänelle määrätyn vapausrangaistuksen täytäntöön panemiseksi.
- 30 Syyttäjä katsoi, että tätä kuulutusta oli pidettävä eurooppalaisena pidätysmääräyksenä, ja toimitti asian tutkintatuomarille, joka päätti 12.12.2007 antamallaan määräyksellä jättää I. B:n ehdolliseen vapauteen siihen asti, kunnes hänen luovuttamisestaan tehdään lopullinen päätös.

- 31 Tribunalul București antoi 13.12.2007 eurooppalaisen pidätysmääräyksen I. B:stä hänelle Romaniassa määrätyn neljän vuoden vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa varten.
- 32 I. B. jätti 19.12.2007 ulkomaalaisvirastolle hakemuksen, jossa hän pyysi pakolaisasemaa Belgiassa.
- 33 Syyttäjä haki 29.2.2008 Tribunal de première instance de Nivellesiltä romanialaisen tuomioistuimen antaman pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa.
- 34 I. B:ltä evättiin pakolaisasema ja toissijainen suojele 2.7.2008. Tämä epäminen vahvistettiin Conseil du contentieux des étrangers'ssa (ulkomaalaisasioita käsittelevä hallintotuomioistuin) maaliskuussa 2009, ja sitä koskeva oikeudenkäynti on tällä hetkellä vireillä Conseil d'État'ssa (ylimmän asteen hallintotuomioistuin) (Belgia).
- 35 Tutkittuaan edellytykset, jotka eurooppalaisen pidätysmääräyksen on täytettävä, jotta se voidaan panna täytäntöön, Tribunal de première instance de Nivelles totesi 22.7.2008 antamallaan määräyksellä, että kyseessä ollut pidätysmääräys täytti kaikki eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetussa laissa säädetty edellytykset. Se katsoi erityisesti, ettei asiassa ollut mitään perusteltuja syitä olettaa, että kyseisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanolla voitaisiin loukata I. B:n perusoikeuksia.
- 36 Mainittu tuomioistuin huomauttaa tältä osin, että vaikka esillä olevalla eurooppalaisella pidätysmääräyksellä kieltämättä pyritään panemaan täytäntöön vastaajan poissa ollessa annettu tuomioistuinratkaisu, pidätysmääräyksen antanut romanialainen oikeusviranomais on kuitenkin antanut vakuutuksen, jota voidaan pitää eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun lain 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla riittävänä, koska puheena olevassa pidätysmääräyksessä täsmennetään, että Romanian rikoslain 522

bis §:n nojalla asia voidaan poissa olevana tuomitun henkilön hakemuksesta käsitellä uudestaan asian ensimmäisenä oikeusasteena ratkaisseessa tuomioistuimessa.

- 37 Tribunal de première instance de Nivelles katsoi, että I. B. ei voinut vedota eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun lain 6 §:n 4 momenttiin, jossa säädetään, että rangaistuksen täytäntöönpanoa varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos asianomainen henkilö asuu vakinaisesti Belgiassa ja jos toimivaltaiset viranomaiset sitoutuvat panemaan kyseisen rangaistuksen täytäntöön kansallisen lain mukaisesti.
- 38 Tätä kieltäytymisperustetta sovelletaan kyseisen tuomioistuimen mukaan ainoastaan vastaajan poissa ollessa annettuihin lainvoimaisiin ratkaisuihin, kuten henkilöiden siirtämisestä annetun lain 25 §:ssä, luettuna yhdessä saman lain 18 §:n 2 momentin kanssa, täsmennetään. I. B. voi kuitenkin edelleen pyytää uutta oikeudenkäyntiä.
- 39 Edellä mainittu tuomioistuin toteaa lisäksi, että vaikka eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun lain 8 §:ssä säädetään, että Belgiassa vakinaisesti asuvan henkilön, josta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys syytteen nostamiseksi, luovuttamisen ehdoksi voidaan asettaa se, että kyseinen henkilö palautetaan oikeudenkäynnin jälkeen Belgiaan suorittamaan hänelle pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa määrätty rangaistus, samaisen lain 7 §:ssä säädetään, että vastaajan poissa ollessa annettuun ratkaisuun perustuvaa pidätysmääräystä pidetään rangaistuksen täytäntöönpanoa varten annettuna pidätysmääräyksenä.
- 40 Koska Tribunal de première instance de Nivelles katsoi, että tällainen erilainen kohtelu saattoi johtaa syrjintään, ja kun se oli ottanut huomioon sen seikan, että I. B. asui vakinaisesti Belgiassa edellä mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla, kyseinen tuomioistuin tiedusteli Cour constitutionnellelta (perustuslakituomioistuin), onko edellä mainittu 8 § yhteensoveltuva Belgian perustuslain yhdenvertaisuusperiaatetta ja syrjintäkiellon periaatetta koskevien 10 ja 11 §:n kanssa siinä tilanteessa, että tätä 8 §:ää on tulkittava siten, että sitä sovelletaan vain syytteen nostamiseksi annettuun eurooppalaiseen pidätysmääräykseen eikä myös eurooppalaiseen pidätysmääräykseen, joka on annettu sellaisen ratkaisun täytäntöön panemiseksi, jolla on

määrätty vapausrangaistus poissa olevalle vastaajalle ja jota vastaan tuomitulla on vielä oikeussuojakeino.

41 Todettuaan, että eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetulla lailla pyrittiin ai-noastaan saattamaan puitepäätös 2002/584 osaksi kansallista oikeusjärjestystä, Cour constitutionnelle päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on annettu sellaisen rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, josta on päätetty vastaajan poissa ollessa ilmoittamatta tuomitulle oikeuskäsittelyn paikkaa ja aikaa ja jonka osalta hänellä on edelleen käytettävissään jokin oikeussuojakeino, pidettävä [puitepäätöksen 2002/584] 4 artiklan 6 alakohdassa tarkoitettun vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuk-sen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen sijasta saman puitepäätöksen 5 artiklan 3 alakohdassa tarkoi-tettuna syytteen nostamista varten annettuna pidätysmääräyksenä?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko saman puitepäätök-sen 4 artiklan 6 alakohtaa ja 5 artiklan 3 alakohtaa tulkittava siten, että ne estä-vät jäsenvaltioita asettamasta niiden alueella vakinaisesti asuvan henkilön, josta on annettu ensimmäisessä kysymyksessä kuvatuissa olosuhteissa eurooppalai-nen pidätysmääräys vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaa-mistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, pidätysmääräyksen antaneen valtion oikeusviranomaisille luovuttamisen ehdoksi, että kyseinen henkilö palautetaan täytäntöönpanovaltioon suorittamaan lopullisessa ratkaisussa pidätysmääräyk-sen antaneessa valtiossa määrätty vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide?

- 3) Jos toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, loukataanko näillä artikloilla [EU] 6 artiklan 2 kohtaa ja täsmällisemmin yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon periaatetta?
- 4) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko saman puitepäätöksen 3 ja 4 artiklaa tulkittava siten, että niiden perusteella jäsenvaltion oikeusviranomaiset eivät voi kieltäytyä panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, jos on perusteltua syytä olettaa, että sen täytäntöönpanosta seuraisi kyseisen henkilön [EU] 6 artiklan 2 kohdassa taattujen perusoikeuksien loukkaaminen?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- ⁴² Aluksi on täsmennettävä, että puitepäätöksen 2002/584 32 artiklan mukaan kyseistä päätöstä sovelletaan 1.1.2004 alkaen vastaanotettuihin pidätysmääräysten täytäntöönpanopyyntöihin, ellei täytäntöönpanojäsenvaltio ole ilmoittanut jatkavansa ennen 7.8.2002 tehtyjä tekoja koskevien pyyntöjen käsittelyä ennen 1.1.2004 sovelletun rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan järjestelmän mukaisesti. Vaikka pääasiassa kyseessä oleva pyyntö koskeekin ennen 7.8.2008 tehtyjä tekoja, on selvää, ettei Belgian kuningaskunta ole tehnyt tällaista ilmoitusta. Tämän johdosta mainittua puitepäätöstä voidaan soveltaa esillä olevaan asiaan.
- ⁴³ Toiseksi on muistutettava, että edellä mainitun puitepäätöksen 3 ja 4 artiklassa mainittujen eurooppalaisen pidätysmääräyksen kieltäytymisperusteiden joukossa ei mainita turvapaikkahakemusta eikä hakemusta pakolaisaseman tai toissijaisen suojelun myöntämiseksi.

- 44 Erityisesti sellaisesta turvapaikkahakemuksesta, jonka jäsenvaltion kansalainen jättää toisen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, EY:n perustamissopimuksen liitteenä olevan Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten turvapaikasta tehdyn pöytäkirjan N:o 29 (josta on tullut EUT-sopimuksen pöytäkirja N:o 24) ainoassa artiklassa määrätään nimenomaisesti, että kun otetaan huomioon perusoikeuksien ja -vapauksien suojelun taso Euroopan unionin jäsenvaltioissa, jäsenvaltioita pidetään kaikissa turvapaikkaan liittyvissä oikeudellisissa ja käytännöllisissä seikoissa toisiinsa nähden turvallisina alkuperämaina.
- 45 Niin ikään on täsmennettävä, että jäsenvaltion kansalaisen esittämä hakemus pakolaisaseman tai toissijaisen suojelun myöntämiseksi ei kuulu kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29.4.2004 annetulla neuvoston direktiivillä 2004/83/EY (EUVL L 304, s. 12) luodun kansainvälisen suojelujärjestelmän soveltamisalan piiriin.
- 46 Niinpä sitä seikkaa, että I. B. on jättänyt toimivaltaisille belgialaisille viranomaisille hakemuksen direktiivissä 2004/83 tarkoitetun pakolaisaseman tai toissijaisen suojelun myöntämiseksi, ei voida pitää merkityksellisenä kansalliselle tuomioistuimelle annettavien vastausten kannalta.
- 47 Kolmanneksi on syytä huomata, että kansallinen tuomioistuin pitää lähtökohtana olettaa, jonka mukaan sen ratkaistavaksi on saatettu pyyntö puitepäätöksen 5 artiklan 1 alakohdassa tarkoitetun vastaajan poissa ollessa annetun tuomion täytäntöön panemiseksi. Kansallisen tuomioistuimen on tarvittaessa käytettävä sille mainitun puitepäätöksen 15 artiklan 2 kohdassa annettuja mahdollisuuksia tästä seikasta varmistumiseksi. Unionin tuomioistuimen on joka tapauksessa otettava asiaan kantaa ennakkoratkaisupyynnössä esitetyn tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevan kuvauksen perusteella.

Ensimmäinen ja toinen kysymys

- 48 Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, voidaanko puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohtaa ja 5 artiklan 3 alakohtaa tulkita siten, että mainitun puitepäätöksen 5 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettulla tavalla vastaajan poissa ollessa määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanoa varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon edellytykseksi voidaan asettaa se, että asianomainen henkilö, joka on täytäntöönpanojäsenvaltion kansalainen tai siellä vakinaisesti asuva, palautetaan tähän jäsenvaltioon suorittamaan rangaistus, joka hänelle mahdollisesti määrätään pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa kyseisen henkilön läsnä ollessa pidettävässä uudessa oikeudenkäynnissä.
- 49 Näihin kysymyksiin vastaamiseksi on täsmennettävä, kuten puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että eurooppalainen pidätysmääräys voi koskea kahta tilannetta. Tällainen pidätysmääräys voidaan antaa joko syytteen nostamiseksi tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöön panemista varten.
- 50 Vaikka puitepäätöksen systematiikan 2002/584 taustalla onkin vastavuoroisen tunnustamisen periaate, tämä tunnustaminen ei kuitenkaan merkitse ehdotonta velvollisuutta panna annettu pidätysmääräys täytäntöön, kuten puitepäätöksen 3–5 artiklasta ilmenee.
- 51 Kuten puitepäätöksen näistä artikloista erityisesti ilmenee, sillä luodussa järjestelmässä jätetään jäsenvaltioille mahdollisuus sallia erityistilanteissa se, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset päättävät, että määrätty rangaistus on pantava täytäntöön täytäntöönpanojäsenvaltion alueella.

- 52 Näin voidaan toimia erityisesti puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan ja 5 artiklan 3 alakohdan nojalla. Puitepäätöksessä tarkoitettujen kahdenlaisten eurooppalaisten pidätysmääräysten osalta mainituilla säännöksillä pyritään muun muassa antamaan erityistä painoa mahdollisuudelle parantaa etsityn henkilön mahdollisuuksia sopeutua uudelleen yhteiskuntaan (ks. mm. asia C-123/08, Wolzenburg, tuomio 6.10.2009, Kok., s. I-9621, 62 kohta).
- 53 Minkään seikan perusteella ei voida katsoa, että unionin lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut jättää tämän päämäärän ulkopuolelle henkilöt, joita etsitään vastaajan poissa ollessa annetun ratkaisun perusteella.
- 54 Yhtäältä on todettava, että vastaajan poissa ollessa annettu tuomioistuinratkaisu tilanteessa, jossa asianomaiselle henkilölle ei ole henkilökohtaisesti annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun ratkaisuun johtaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa, kuuluu puitepäätöksen 2002/584 soveltamisalaan, sillä mainitun puitepäätöksen 5 artiklan 1 alakohdassa säädetään nimenomaisesti, että tällaisen ratkaisun johdosta annetun pidätysmääräyksen täytäntöönpanon edellytykseksi voidaan asettaa vakuutuksen saaminen siitä, että pidätysmääräyksen kohteena olevalla henkilöllä on mahdollisuus pyytää asian käsittelyä uudelleen.
- 55 Toisaalta pelkästään se seikka, että edellä mainitussa 5 artiklan 1 alakohdassa asetetaan vastaajan poissa ollessa tehdyn ratkaisun johdosta annetun pidätysmääräyksen täytäntöönpanon edellytykseksi tällaisen vakuutuksen saaminen, ei voi johtaa siihen, ettei kuvatunkaltaiseen pidätysmääräykseen voida soveltaa puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdassa säädettyä kieltäytymisperustetta tai 5 artiklan 3 alakohdassa säädettyä edellytystä, joiden tarkoituksena on parantaa etsityn henkilön mahdollisuuksia sopeutua uudelleen yhteiskuntaan.
- 56 Siinä tilanteessa, että vastaajan poissa ollessa annettu ratkaisu, joka pääasiassa on pidätysmääräyksen perustana, ei olisi täytäntöönpanokelpoinen, luovutuksen päämääränä ja tarkoituksena olisi nimenomaan mahdollistaa se, että syytteen käsittely jatkuu tai että asiassa aloitetaan uusi oikeudenkäynti, eli toisin sanottuna, että henkilö

luovutetaan syytteen nostamista varten puitepäätöksen 2002/584 5 artiklan 3 alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

- 57 Koska sellaisen henkilön tilanne, joka on tuomittu poissa olevana ja jolla on vielä mahdollisuus pyytää uutta oikeudenkäyntiä, on rinnastettavissa sellaisen henkilön tilanteeseen, josta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys syytteen nostamista varten, mitkään objektiiviset syyt eivät ole esteenä sille, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen, joka on soveltanut puitepäätöksen 2002/584 5 artiklan 1 alakohtaa, soveltaa saman puitepäätöksen 5 artiklan 3 alakohdassa esitettyä edellytystä.
- 58 Lisäksi ainoastaan tällainen tulkinta mahdollistaa nykytilanteessa sen, että täytäntöönpanojäsenvaltiossa vakinaisesti asuvan henkilön, joka voi siitä syystä, että tuomioistuinratkaisu, jolla hänet on tuomittu, ei ole vielä täytäntöönpanokelpoinen, saada uuden oikeudenkäynnin pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa, mahdollisuuksia sopeutua uudelleen yhteiskuntaan voidaan tosiasiallisesti parantaa.
- 59 Kuten muun muassa Ruotsin hallitus on korostanut, edellä kuvattu tulkinta mahdollistaa lisäksi sen, että poissa olevana tuomittua henkilöä ei pakoteta luopumaan uudesta oikeudenkäynnistä pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa, jotta hänen rangaistuksensa voitaisiin puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan mukaisesti panna täytäntöön jäsenvaltiossa, jossa hän asuu vakinaisesti puitepäätöksen säännöksissä tarkoitetulla tavalla.
- 60 Tämän johdosta – kuten kaikki ensimmäisen tai ensimmäisen ja toisen kysymyksen osalta huomautuksia esittäneet jäsenvaltiot ja Euroopan komissio ovat esittäneet – täytäntöönpanojäsenvaltio voi asettaa I. B:n tilanteen kaltaisessa tilanteessa olevan henkilön luovuttamisen ehdoksi sen, että tilanteeseen sovelletaan puitepäätöksen 2002/584 5 artiklan 1 ja 3 alakohdassa säädettyjä edellytyksiä.

- 61 Edellä esitetyillä perusteilla ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava siten, että puitepäättöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohtaa ja 5 artiklan 3 alakohtaa on tulkittava siten, että kun täytäntöönpanojäsenvaltio on saattanut kyseisen puitepäättöksen 5 artiklan 1 ja 3 alakohdan osaksi kansallista oikeusjärjestystään, puitepäättöksen 5 artiklan 1 alakohdassa tarkoitetulla tavalla vastaajan poissa ollessa määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanoa varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon edellytykseksi voidaan asettaa se, että asianomainen henkilö, joka on täytäntöönpanojäsenvaltion kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti, palautetaan tähän jäsenvaltioon suorittamaan rangaistus, joka hänelle mahdollisesti määrätään pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa kyseisen henkilön läsnä ollessa pidettävässä uudessa oikeudenkäynnissä.

Kolmas ja neljäs kysymys

- 62 Kolmas ja neljäs kysymys on esitetty ainoastaan sitä tilannetta silmällä pitäen, että ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen annettavasta vastauksesta ei pääasian oikeudenkäynnin kaltaisissa olosuhteissa seuraisi sitä, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi asettaa asianomaisen henkilön luovuttamisen edellytykseksi sen, että hänen palautetaan täytäntöönpanojäsenvaltioon.
- 63 Koska unionin tuomioistuin hyväksyi kyseisen mahdollisuuden asettaa luovuttamisen edellytykseksi puitepäättöksen 2002/584 5 artiklan 3 alakohdassa säädetyn ehdon, kolmanteen ja neljänteen kysymykseen ei ole tarvetta vastata.

Oikeudenkäyntikulut

- 64 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS 4 artiklan 6 alakohtaa ja 5 artiklan 3 alakohtaa on tulkittava siten, että kun täytäntöönpanojäsenvaltio on saattanut kyseisen puitepäätöksen 5 artiklan 1 ja 3 alakohdan osaksi kansallista oikeusjärjestystään, puitepäätöksen 5 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettulla tavalla vastaajan poissa ollessa määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanoa varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon edellytykseksi voidaan asettaa se, että asianomainen henkilö, joka on täytäntöönpanojäsenvaltion kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti, palautetaan tähän jäsenvaltioon suorittamaan rangaistus, joka hänelle mahdollisesti määrätään pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa kyseisen henkilön läsnä ollessa pidettävässä uudessa oikeudenkäynnissä.

Allekirjoitukset